

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента, кандидата медичних наук, доцента ЗВО кафедри внутрішньої медицини №1 Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова, доцента Гунько Ірини Петрівни на дисертаційну роботу аспіранта кафедри анатомії людини ВНМУ ім. М.І. Пирогова Костюченко-Файфор Ольги Сергіївни на тему: «Особливості телерентгенографічних характеристик верхніх дихальних шляхів у осіб юнацького віку з ортогнатичним прикусом без і з урахуванням типу обличчя», подану до захисту у створену для разового захисту спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.130 при Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Ступінь актуальності обраної теми.

Морфо-функціональний стан верхніх дихальних шляхів має одне з вирішальних значень у виникненні й розвитку багатьох захворювань та патологічних станів дихальної системи людини, тому дослідження морфометричних параметрів верхніх дихальних шляхів повсякчас є одним з провідних напрямків наукових та практичних досліджень у медицині.

Форма, розміри структур верхніх дихальних шляхів обумовлені як генетичним фактором, так і впливом цілого ряду чинників зовнішнього середовища, зокрема кліматичного фактора, що у сукупності призводить до суттєвої варіабельності показників носової порожнини, навколоносових пазух, ротової порожнини, глотки й гортані з яких і складаються верхні дихальні шляхи.

Встановлення нормативних морфометричних показників органів та структур верхніх дихальних шляхів беззаперечно є актуальним і для

практичної медицини, як на діагностичному рівні, так і при плануванні хірургічних втручань на цих органах та забезпечення максимального позитивного віддаленого ефекту від таких втручань.

Виходячи з вказаного актуальність представленої дисертації Костюченко-Файфор Ольги Сергіївни на тему: «Особливості телерентгенографічних характеристик верхніх дихальних шляхів у осіб юнацького віку з ортогнатичним прикусом без і з урахуванням типу обличчя» не викликає жодного сумніву.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертація виконана на високому науково-методичному рівні. Автором чітко сформульовані мета і окремі завдання дослідження, вирішення яких було необхідним для досягнення мети. Використані методи дослідження відповідають його меті і завданням, є сучасними та інформативними. Під час виконання роботи проведено обстеження 49 юнаків і 76 дівчат, мешканців України з ортогнатичним прикусом і відсутністю патології верхніх дихальних шляхів. Отримані результати піддані ґрунтовній обробці методами математичної статистики, належному узагальненню та глибокому аналізу. Результати дослідження відповідають його завданням та чітко відображені у висновках дисертації.

Усі результати дисертаційного дослідження були широко оприлюднені та обговорені на науково-практичних конференціях з міжнародною участю та опубліковані – загалом 12 наукових праць, з яких 9 статей у фахових наукових виданнях України, у тому числі 6 у виданнях, які включені до авторитетних міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science та 2 публікації у вигляді тез в матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій. За матеріалами дисертації дисертанткою отримане свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Дисертанткою уперше встановлені морфометричні телерентгенографічні параметри носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки, м'якого піднебіння, язика та положення під'язикової кістки в українських юнаків і дівчат як загалом, так і в окремих групах в залежності від типу їх обличчя.

Уперше виявлені ознаки статевого диморфізму в групах осіб юнацького віку за морфометричними показниками носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки, м'якого піднебіння, язика, у тому числі й в залежності від їх типу обличчя.

Уперше встановлені кореляції між телерентгенометричними параметрами верхніх дихальних шляхів в юнаків і дівчат без урахування типу обличчя та особливості таких зв'язків в юнаків і дівчат із широким типом обличчя і у дівчат з дуже широким типом обличчя.

Науковою новизною характеризуються й створені та проаналізовані здобувачем регресійні моделі площі верхньої дихальної ділянки, м'якого піднебіння та язика в залежності від особливостей лінійних і кутових телерентгенометричних характеристик носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки, м'якого піднебіння, язика та положення під'язикової кістки в українських юнаків і дівчат із ортогнатичним прикусом без патології верхніх дихальних шляхів без урахування та з урахуванням типу обличчя.

Результати досліджень, виконаних дисертанткою, повністю викладені в її опублікованих працях.

4. Наукова обґрунтованість та відповідність темі дисертації отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертанткою отриманий кількісно й якісно необхідний і достатній матеріал досліджень телерентгенографічних показників верхніх дихальних шляхів в мешканців України юнацької вікової групи різної статі з

дотриманням усіх методологічних вимог наукових досліджень та застосуванням інформативних та апробованих науковцями та практиками методів діагностичних, цефало- та кефалометричних досліджень.

Для статистичної обробки отриманих результатів застосована ліцензована програма «Statistica 6.0» із використанням непараметричних методів оцінки. Кореляційний аналіз метричних показників верхніх дихальних шляхів проведено з використанням непараметричного методу Спірмена. Для розробки моделей показників площ верхньої дихальної ділянки, м'якого піднебіння та язика в залежності від телерентгенометричних показників верхніх дихальних шляхів у юнаків і дівчат з ортогнатичним прикусом загалом та з різними типами обличчя успішно застосований метод покрокового регресійного аналізу. Усі застосовані в дисертації методи статистичного аналізу були відповідними поставленим завданням дослідження, достовірність проведеного аналізу не викликає сумніву.

Наукові положення та висновки дисертації відповідають отриманим результатам дослідження, які були належним чином узагальнені, проаналізовані та обговорені з використанням порівнянь та посилань на вже існуючі результати інших дослідників.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертанткою було поставлене наукове завдання встановити морфометричні параметри верхніх дихальних шляхів у практично здорових українських юнаків і дівчат із ортогнатичним прикусом без урахування і з урахуванням типу їх обличчя, визначити зв'язки між даними показниками та побудувати математичні моделі площі верхньої дихальної ділянки, м'якого піднебіння та язика в залежності від лінійних і кутових телерентгенометричних параметрів верхніх дихальних шляхів.

Для досягнення поставленої мети дисертантці необхідно було вивчити й засвоїти можливості телерентгенографічного методу дослідження та

оволодіти методологією проведення цефалометричних та кефалометричних методів дослідження, сучасними методами математичного статистичного аналізу отриманих результатів, провести узагальнення та аналіз отриманих результатів, сформулювати висновки дослідження. Усі ці вимоги виконані здобувачкою у повній мірі.

За результатами аналізу представлених матеріалів дисертаційної роботи та публікацій здобувача вважаю, що поставлене наукове завдання виконане повністю на високому рівні, а дисертантка показала належний методологічний рівень наукової діяльності.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Отримані результати суттєво доповнюють та поглиблюють існуючі знання стосовно морфометричних характеристик верхніх дихальних шляхів у осіб різної статі юнацького віку, їх взаємовідношень, групових особливостей в осіб з різними типами обличчя, що має незаперечне теоретичне значення для анатомії людини, антропології.

Важливе практичне значення результатів дослідження обумовлено як встановленням меж процентильного розмаху та особливостей телерентгенометричних параметрів носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки, м'якого піднебіння, язика та положення під'язикової кістки в практично здорових українських юнаків і дівчат із ортогнатичним прикусом без патології верхніх дихальних шляхів без та з урахуванням типу обличчя, що є актуальним для діагностики їх можливих відхилень у хворих, так і розробкою високоінформативних математичних моделей їх належних параметрів для такої групи населення. На основі отриманих моделей авторкою розроблена діагностична комп'ютерна програма "AirWays" (авторське право на твір № 122738 від 09.01.2024 року), яка надає можливість лікарям швидко розрахувати індивідуальні нормативні значення даних телерентгенографічних параметрів.

Результати проведених досліджень впроваджені в лекційні курси та

практичні заняття на кафедрах анатомії людини Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова та Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського, описової та клінічної анатомії Національного медичного університету імені О. О. Богомольця; променевої діагностики, променевої терапії та онкології Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова, технології медичної діагностики та лікування Навчально-наукового центру «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка та використовуються в практичній роботі лікарів рентгенологічного відділення клініки променевої діагностики та терапії військово-медичного клінічного центру Центрального регіону.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційного дослідження рекомендуються до подальшого використання у навчальній, науковій та практичній діяльності кафедр анатомії, топографічної анатомії та оперативної хірургії, променевої діагностики та променевої терапії закладів вищої освіти України та у практичній діяльності фахівців променевих методів дослідження, оториноларингологів.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Ознак порушення академічної доброчесності у дисертаційній роботі та у наукових публікаціях Костюченко-Файфор Ольги Сергіївни не виявлено. За результатами перевірки дисертації програмним засобом «StrikePlagiarism.com» не виявлено плагіату, самоплагіату, фабрикування або фальсифікації даних; рівень оригінальності тексту склав 96,71 %, а виявлені окремі співпадіння стосувалися тексту власних публікацій, загальноживаних фраз та термінів.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Костюченко-Файфор Ольги Сергіївни на тему: «Особливості

телерентгенографічних характеристик верхніх дихальних шляхів у осіб юнацького віку з ортогнатичним прикусом без і з урахуванням типу обличчя», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії, виконана дисертанткою самостійно і є повністю завершеною науковою працею, яка містить нові науково-обґрунтовані результати та висновки, отримані автором і вирішує важливу для медицини науково-практичну задачу встановлення особливостей телерентгенометричних параметрів носоглотки, ротоглотки, гортаноглотки, м'якого піднебіння, язика та положення під'язикової кістки в українських юнаків і дівчат із ортогнатичним прикусом без патології верхніх дихальних шляхів без та з урахуванням типу обличчя, встановлення особливостей зв'язків між даними показниками та побудови регресійних моделей площі верхньої дихальної ділянки, м'якого піднебіння та язика у залежності від особливостей лінійних розмірів верхніх дихальних шляхів.

За актуальністю, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням отриманих результатів, їх обґрунтованістю та оформленням рукопису дисертація повною мірою відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 зі змінами, внесеними згідно з Постановами КМ №341 від 21 березня 2022р., №502 від 19 травня 2023р. та №507 від 3 травня 2024р. та наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації». Дисертантка Костюченко-Файфор Ольга Сергіївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент

доцент ЗВО кафедри внутрішньої медицини №1

Вінницького національного медичного

університету ім. М. І. Пирогова

Ірина ГУНЬКО